

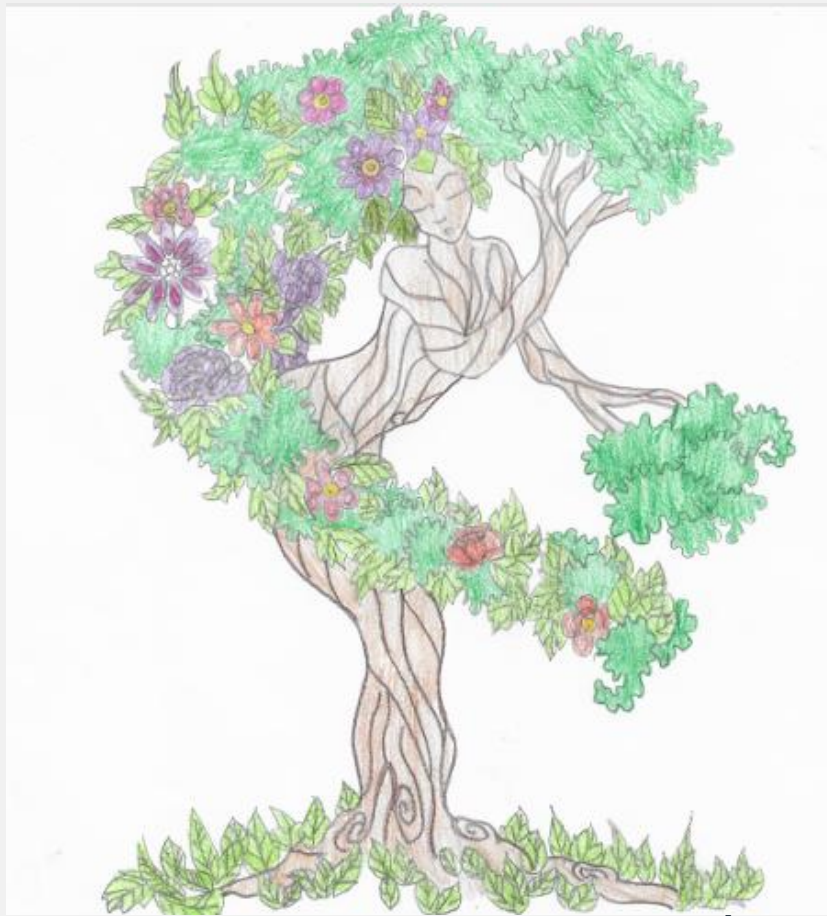
ZAKAJ DREVO?

avtorica: Alenka Medved, STAŠ Ljubljana

Kostanjevica na Krki, 31. 5. 2025

SREDNJA TRGOVSKA
IN ARANŽERSKA ŠOLA
LJUBLJANA

**Spomladi dišim,
poleti hladim,
jeseni rodim,
pozimi gorim.**

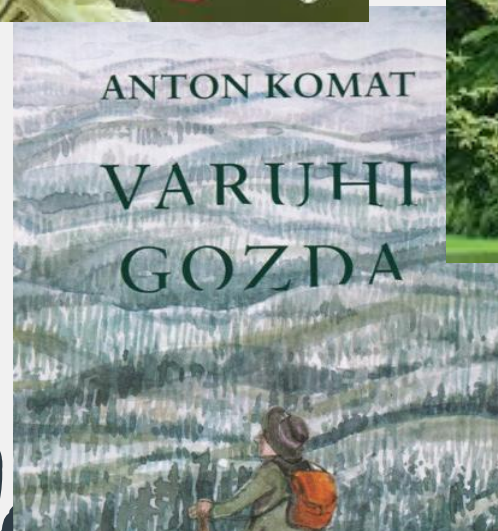
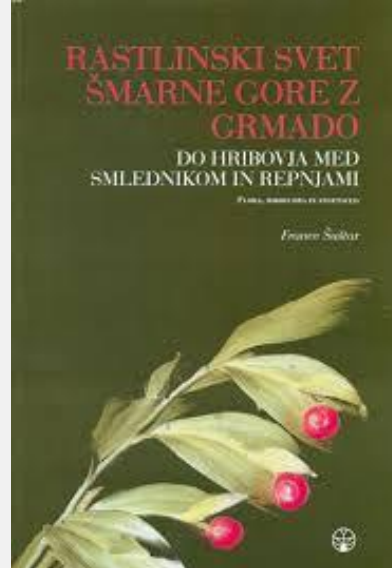
(Valentin Vodnik: Uganke)

Ekobranje za ekoživljenje

V krožku s prebiranjem literature z različnimi ekološko obarvanimi temami pri dijakih spodbujamo:

- pozitiven odnos do branja,
- zanimanje za ekološke probleme,
- ustvarjalno razmišljanje,
- ustvarjanje izdelkov (zgodba, plakati, risbe ...),
- odgovorno vedenje do okolja,
- različne aktivnosti z ekološkimi vsebinami,
- medpredmetno povezovanje in
- prizadevanje za ohranjanje narave in trajnostni razvoj.

**Ni pomembno branje,
ampak ponovno branje.**

Wohlleben: Skrivno življenje dreves

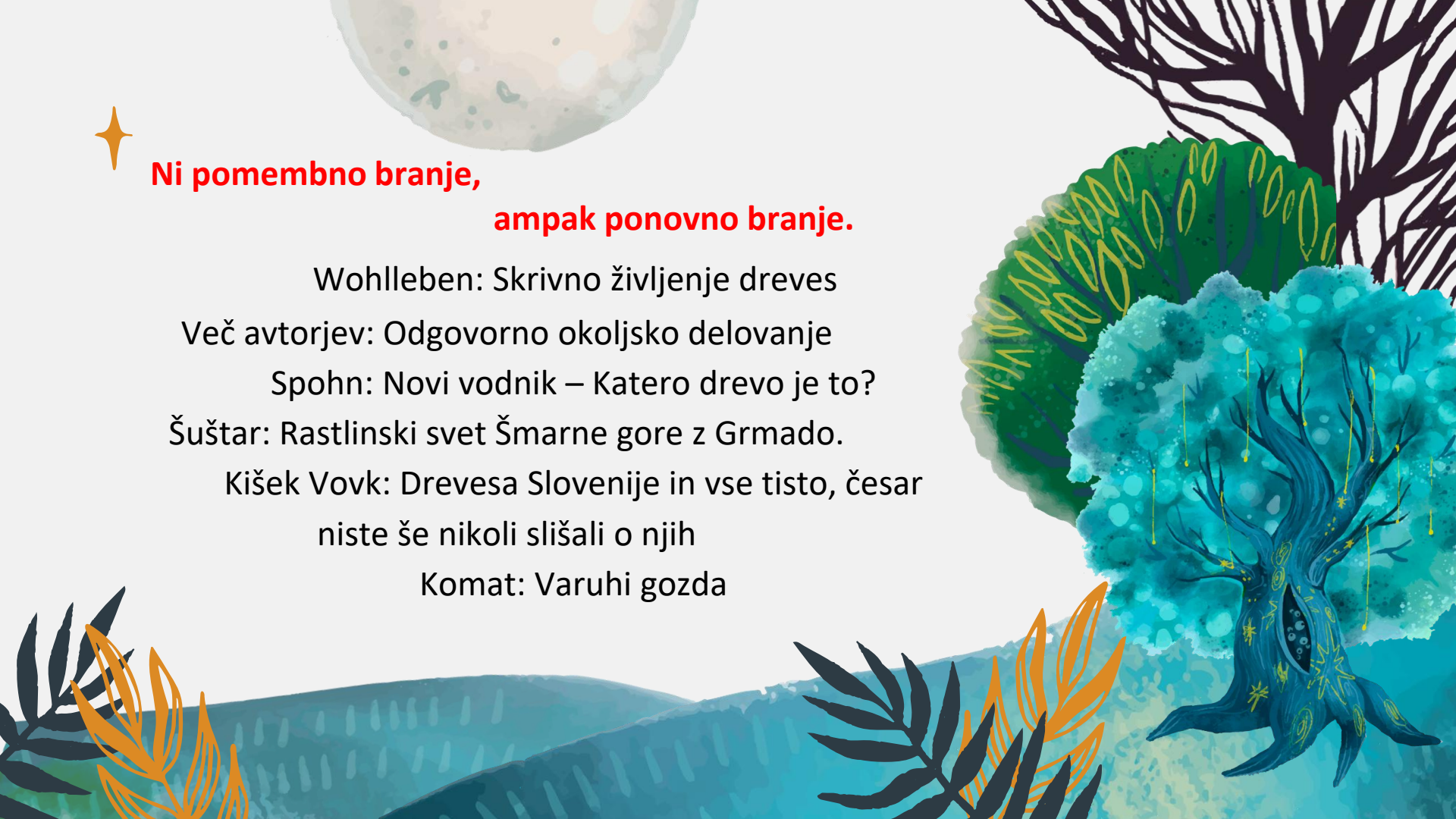
Več avtorjev: Odgovorno okoljsko delovanje

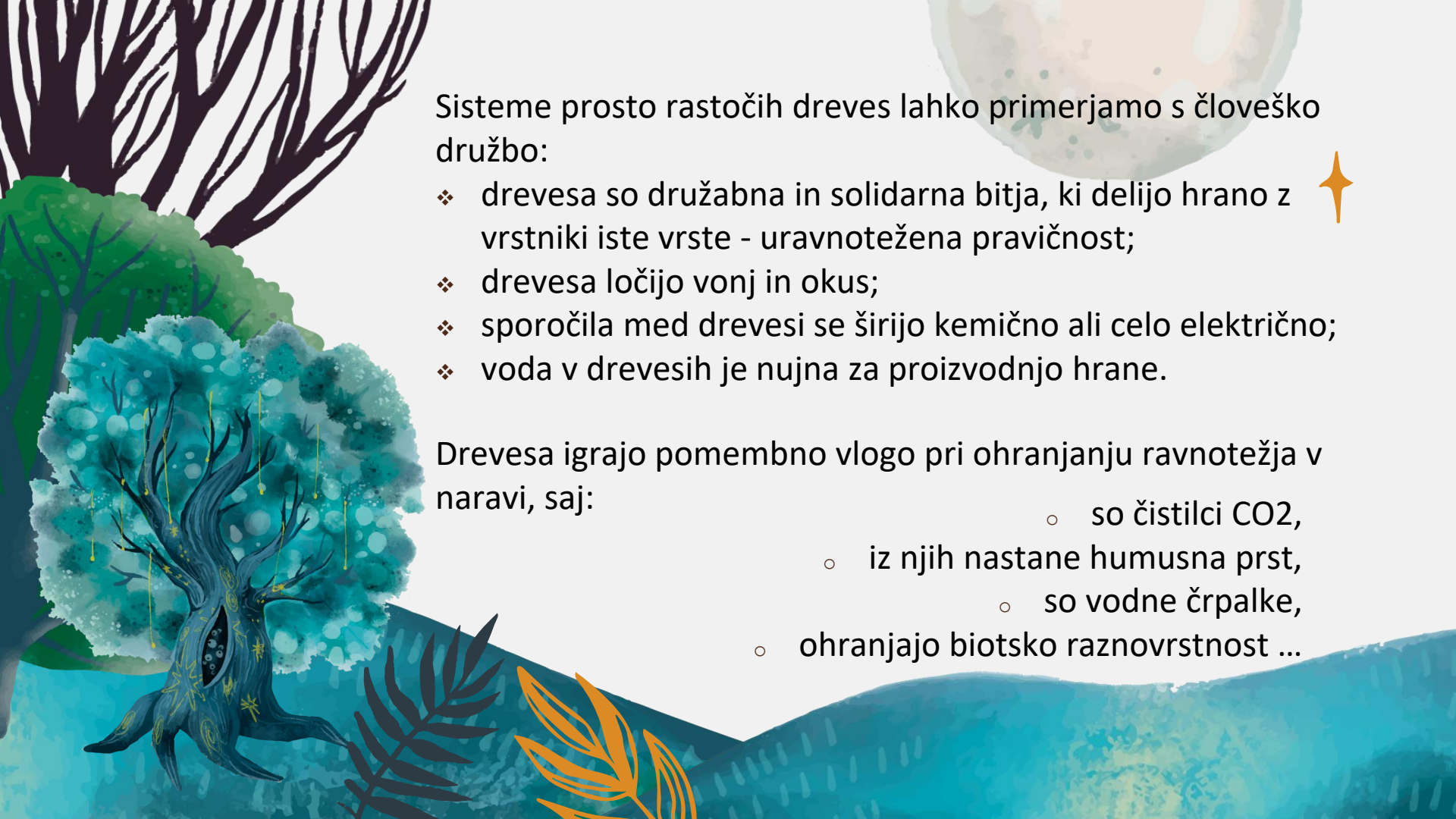
Spohn: Novi vodnik – Katero drevo je to?

Šuštar: Rastlinski svet Šmarne gore z Grmado.

Kišek Vovk: Drevesa Slovenije in vse tisto, česar
niste še nikoli slišali o njih

Komat: Varuhi gozda

Sisteme prosto rastočih dreves lahko primerjamo s človeško družbo:

- ❖ drevesa so družabna in solidarna bitja, ki delijo hrano z vrstniki iste vrste - uravnotežena pravičnost; ✨
- ❖ drevesa ločijo vonj in okus;
- ❖ sporočila med drevesi se širijo kemično ali celo električno;
- ❖ voda v drevesih je nujna za proizvodnjo hrane.

Drevesa igrajo pomembno vlogo pri ohranjanju ravnotežja v naravi, saj:

- so čistilci CO₂,
- iz njih nastane humusna prst,
 - so vodne črpalke,
- ohranjajo biotsko raznovrstnost ...

ANKETA O DREVESU

Anketa je nastala kot plod debate bralnega ekokrožka, v katerem smo tekom leta spoznavali načela trajnostnega razvoja, povezovali različne okoljske izzive, razmišljali o vplivu človeka na biotske sisteme in razglabljali o posledicah ter možnih rešitvah.

Izpolnilo jo je 67 dijakov.

Prvi dve vprašanji sta bili odprtega tipa.

1. Katera gozdna drevesa še poznate poleg bora, smreke, jelke, macesna, bukve, hrasta in breze?

Največ dijakov je navedlo lipo (28 %) in kostanj (19 %). Kar 15 % dijakov je odgovorilo, da ne poznajo nobenega drevesa več poleg navedenih.

Odgovori dijakov: lipa (19), kostanj (13), javor (12), nobenega (10), vrba (8), češnja (6), tisa (5), jelša (4), leska (3), oreh (3), brin (3), cipresa (2), topol (2), gaber (2), jesen (2), dren (1), cedra (1), ginko (1), magnolija (1), jerebika (1).

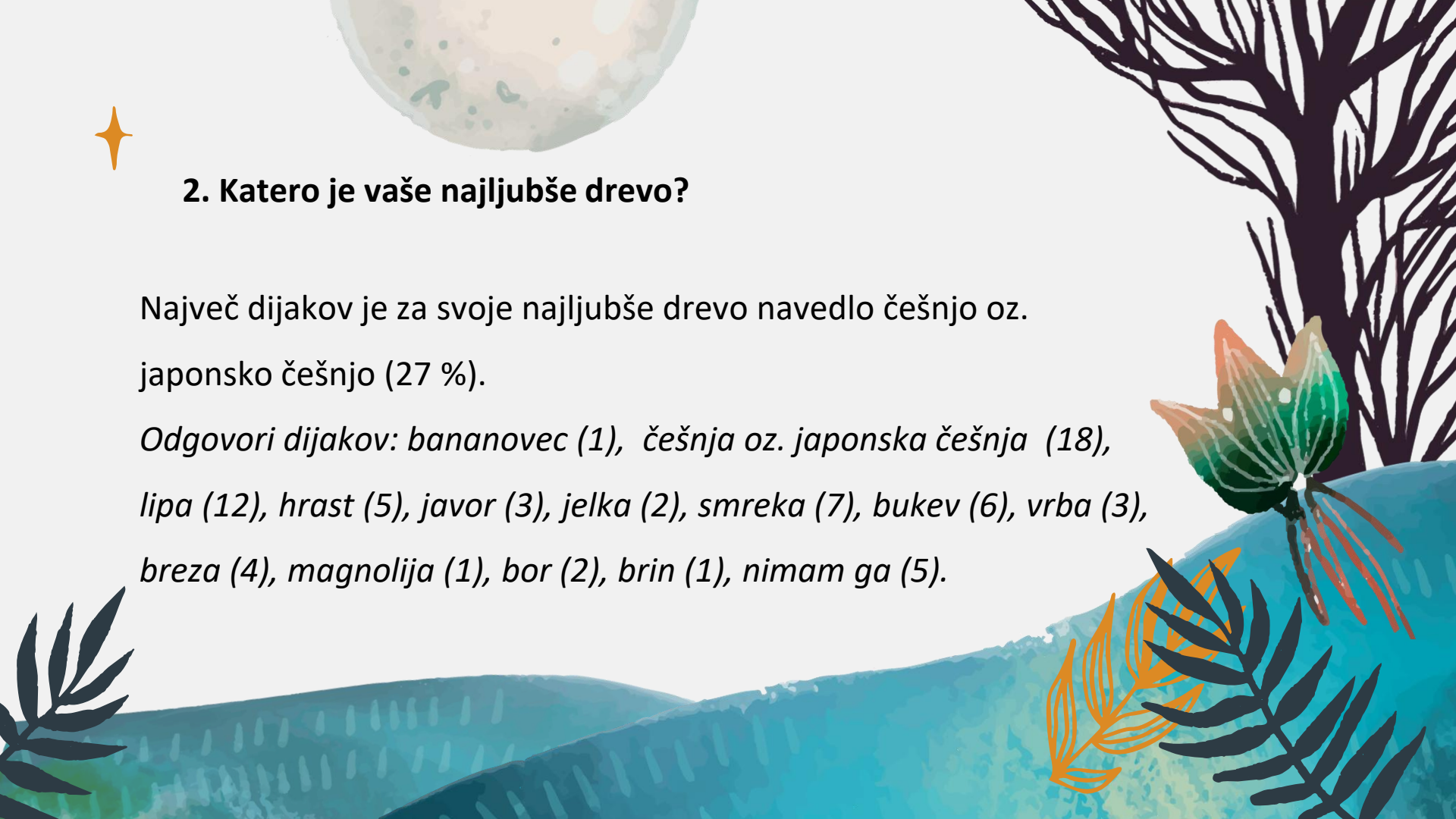

2. Katero je vaše najljubše drevo?

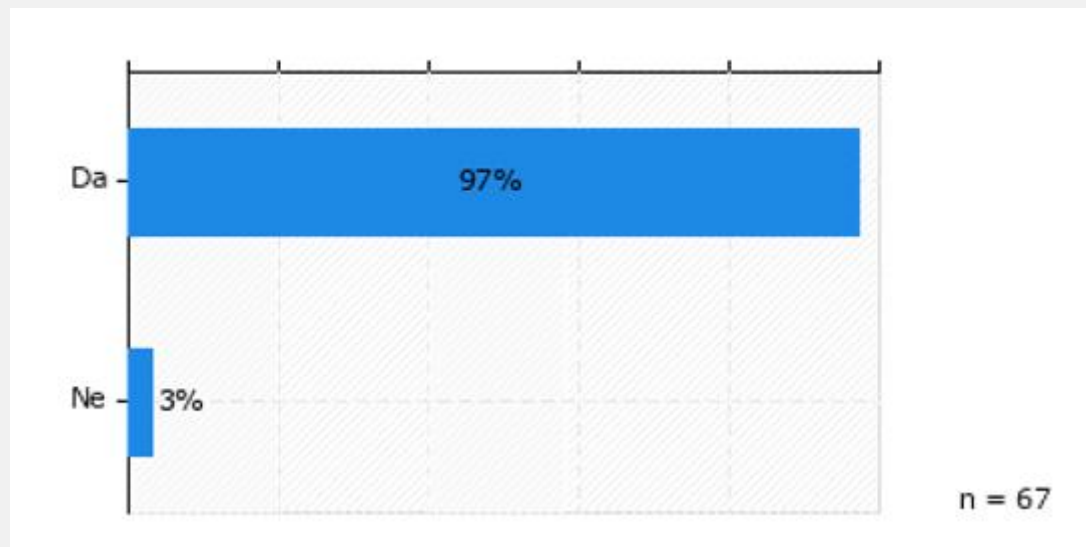
Največ dijakov je za svoje najljubše drevo navedlo češnjo oz. japonsko češnjo (27 %).

Odgovori dijakov: bananovec (1), češnja oz. japonska češnja (18), lipa (12), hrast (5), javor (3), jelka (2), smreka (7), bukev (6), vrba (3), breza (4), magnolija (1), bor (2), brin (1), nimam ga (5).

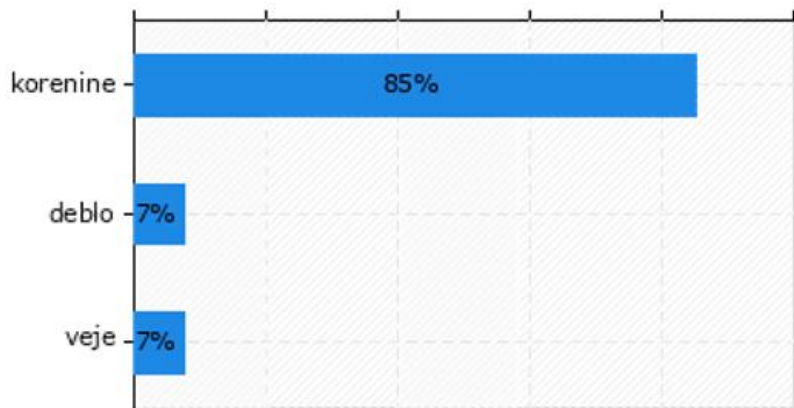
3. Ali ste kdaj splezali na drevo?

Velika večina dijakov (97 %) je vsaj enkrat v svojem življenju splezala na drevo.

4. Kaj mislite, kateri je najpomembnejši del drevesa?

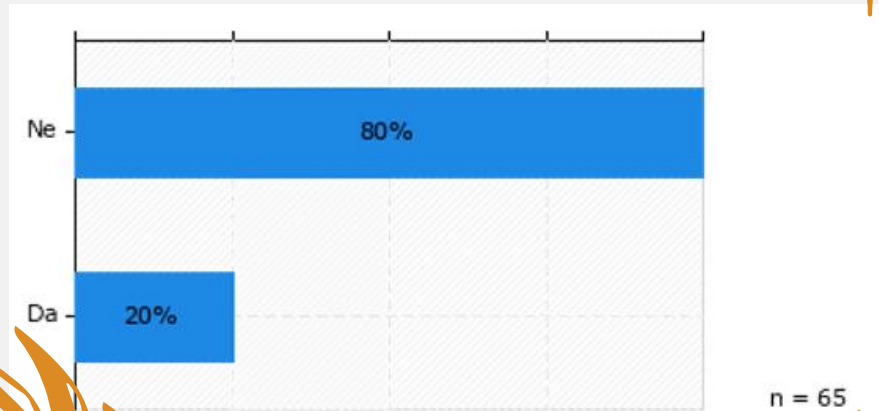
Večina dijakov (85 %) je odgovorilo pravilno, da so korenine najpomembnejši del drevesa.

n = 67

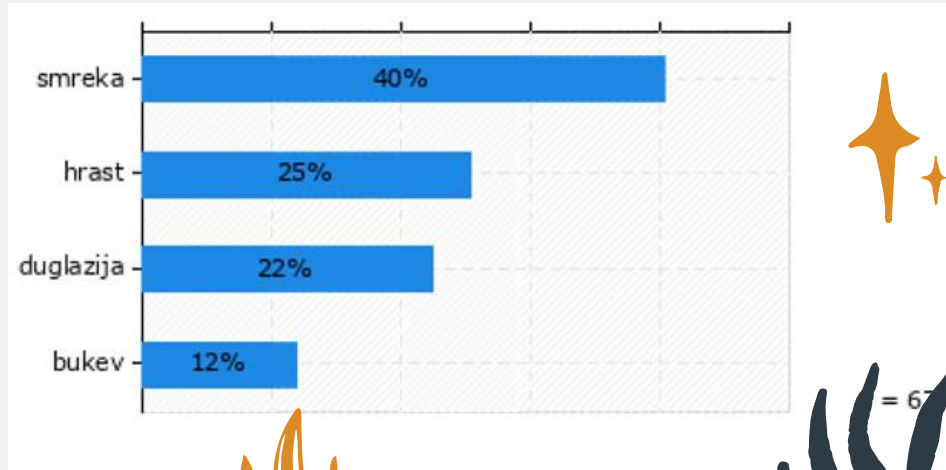
5. Ali poznate duglazijo, ki je za gospodarstvo izredno pomembna, saj raste zelo hitro in ima izredno kakovosten les?

Večina dijakov (80 %) ne pozna duglazije, kar je pričakovano, saj ni naše avtohtono drevo.

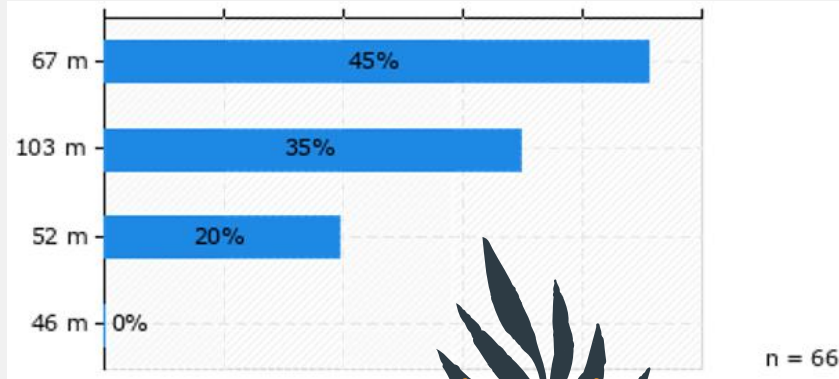
6. Katero je najvišje drevo v Sloveniji? ✨

Največ dijakov (40 %) predvideva, da je najvišje drevo v Sloveniji smreka, takoj za njo hrast (25 %), duglazija (22 %) in najmanj dijakov (12 %) meni, da je najvišje drevo bukev.

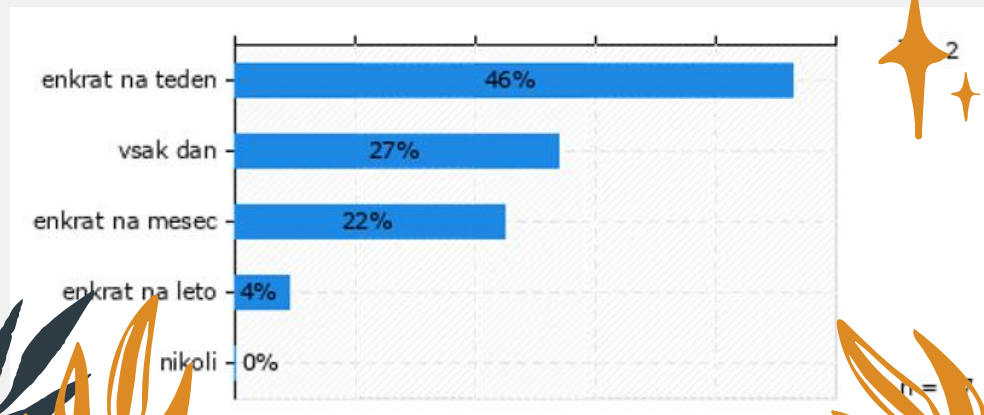
7. Najvišje drevo v Sloveniji meri:

Največ dijakov (67 %) je izbralo pravilno višino najvišjega drevesa v Sloveniji. Dobra tretjina dijakov (35 %) je izbrala najvišji predlog. 20 % dijakov je izbralo tretjo višino in nihče ni izbral najmanjše predlagane višine.

8. Kako pogosto greste v gozd ali park?

Skoraj polovica dijakov (46 %) gre v gozd ali park enkrat na teden, slaba tretjina (27 %) gre vsak dan, enkrat na mesec gre 22 % dijakov in enkrat na leto gre 4 % dijakov. Nihče ni rekel, da ne gre nikoli v gozd ali park.

DNEVNIK OPAZOVANJA DREVEŠA

Najprej izberi drevo, ki ga želiš opazovati.

Je zraslo samo ali ga je kdo posadil?

Ali lahko ugotoviš njegovo starost?

Kakšna je njegova okolica: ima senčno ali sončno lego?

Kaj raste okoli njega in pod njim?

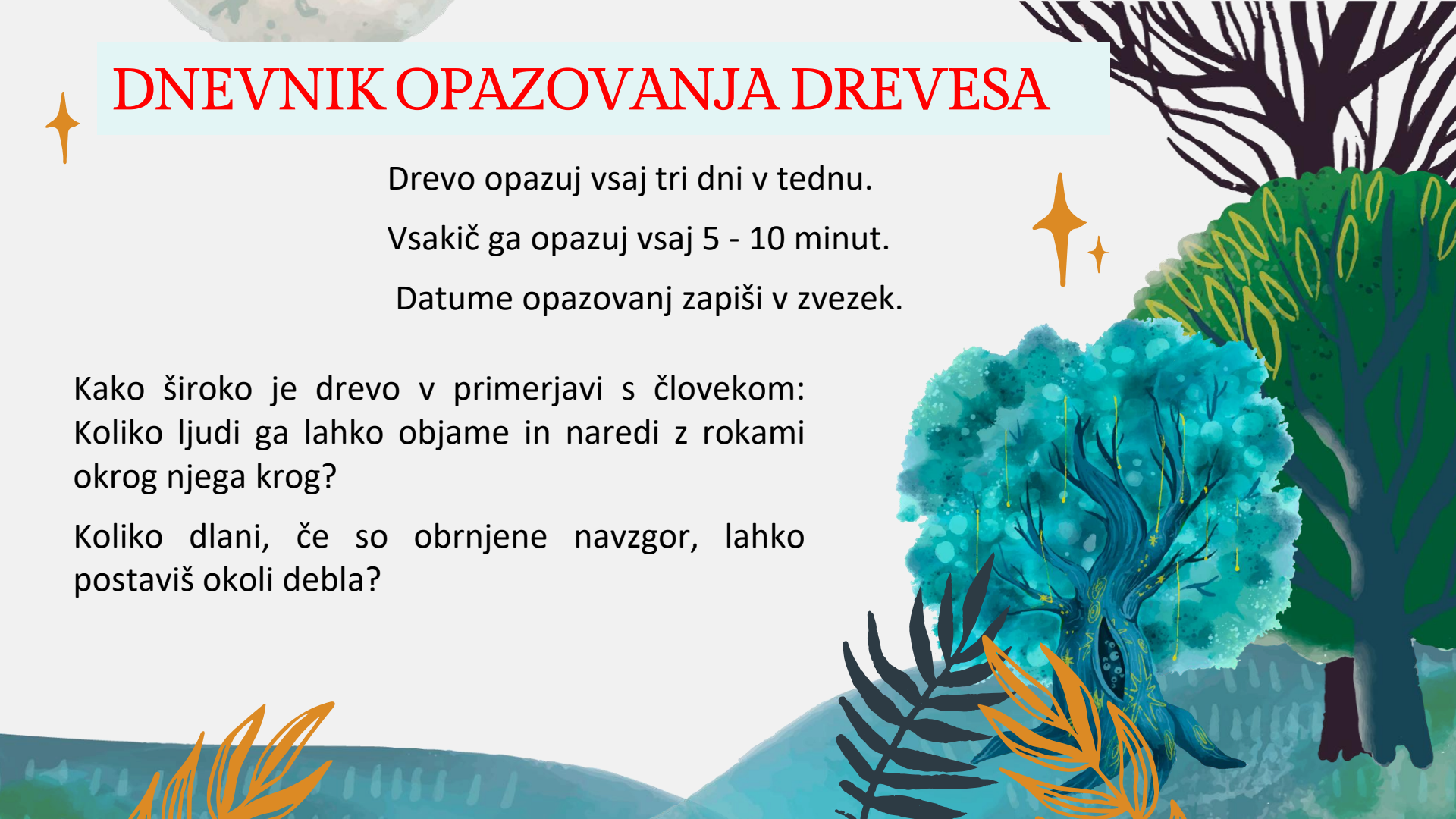
Ali ima cvetove? Kakšne?

Kakšne plodove razvije?

Si na njem že opazil/a kakšne živali?

Kdaj tvoje drevo obiskujejo ptice in katere ptice so to?

DNEVNIK OPAZOVANJA DREVEŠA

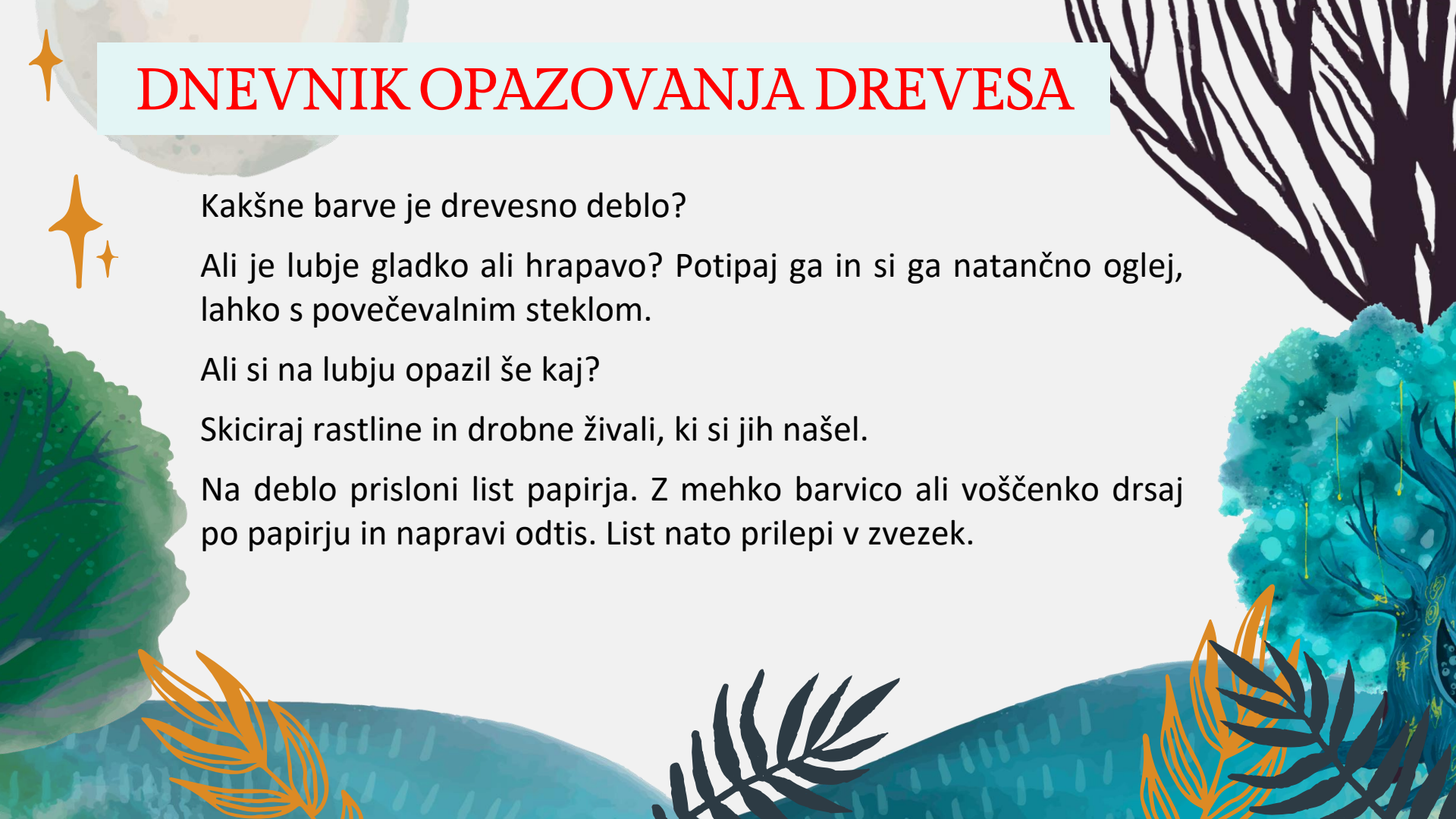
Drevo opazuj vsaj tri dni v tednu.

Vsakič ga opazuj vsaj 5 - 10 minut.

Datume opazovanj zapiši v zvezek.

Kako široko je drevo v primerjavi s človekom:
Koliko ljudi ga lahko objame in naredi z rokami
okrog njega krog?

Koliko dlani, če so obrnjene navzgor, lahko
postaviš okoli debla?

DNEVNIK OPAZOVANJA DREVEŠA

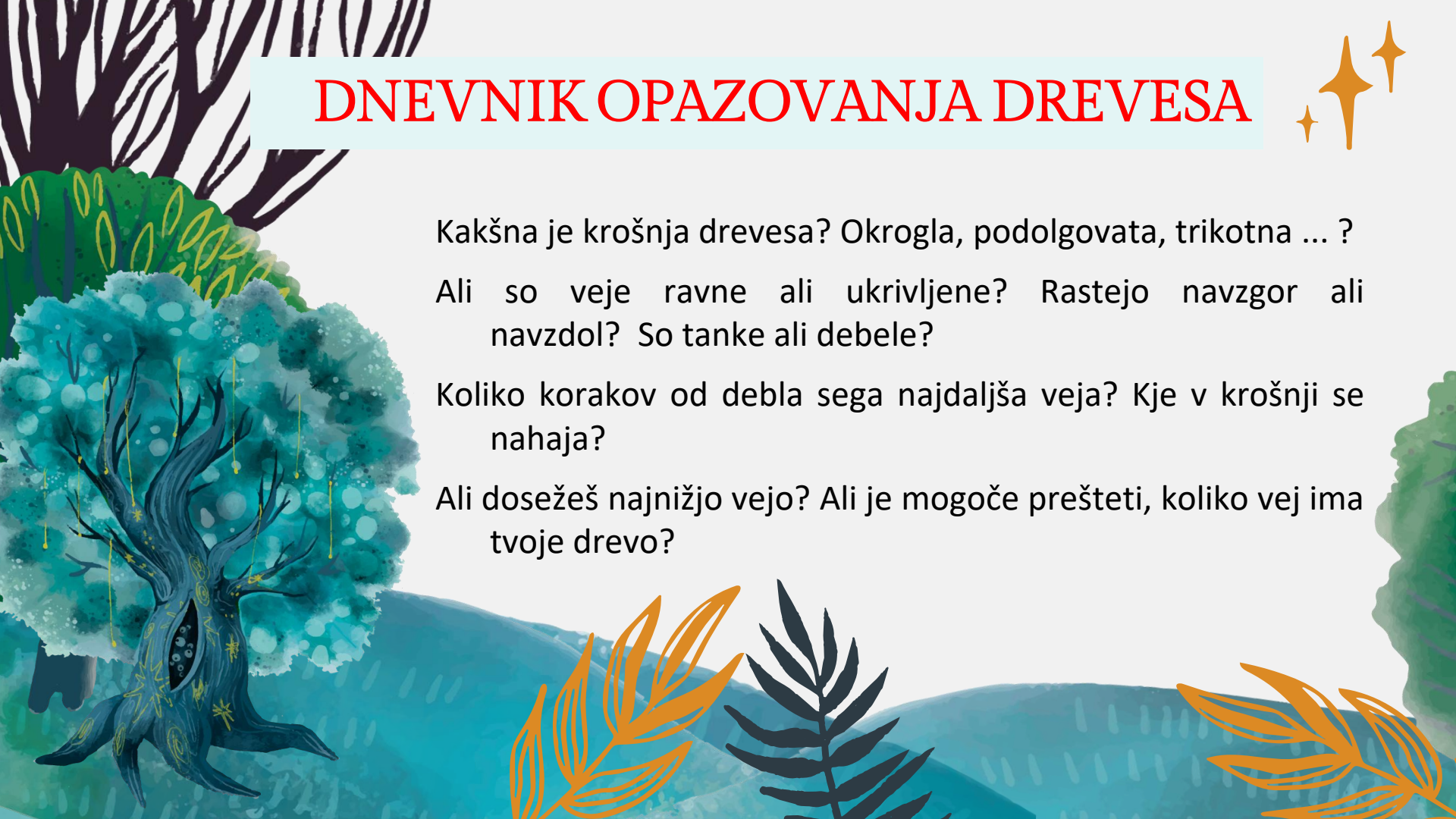
Kakšne barve je drevesno deblo?

Ali je lubje gladko ali hrapavo? Potipaj ga in si ga natančno oglej, lahko s povečevalnim steklom.

Ali si na lubju opazil še kaj?

Skiciraj rastline in drobne živali, ki si jih našel.

Na deblo priglasi list papirja. Z mehko barvico ali voščenko drsaj po papirju in napravi odtis. List nato prilepi v zvezek.

DNEVNIK OPAZOVANJA DREVEŠA

Kakšna je krošnja drevesa? Okrogla, podolgovata, trikotna ... ?

Ali so veje ravne ali ukrivljene? Rastejo navzgor ali navzdol? So tanke ali debele?

Koliko korakov od debla sega najdaljša veja? Kje v krošnji se nahaja?

Ali dosežeš najnižjo vejo? Ali je mogoče prešteti, koliko vej ima tvoje drevo?

DNEVNIK OPAZOVANJA DREVEŠA

Kaj pa listi?

Ali so na spodnji strani enake barve kot na zgornji?

Ali je list kosmat ali gladek?

Kako dolg je pecelj? Ali so peclji na vseh listih enako dolgi?

Naberi list izbranega drevesa in ga posuši ter prilepi. Nariši in opiši ga. Kakšna je oblika listnega roba: gladek, valovit, narezan, nazobčan, napiljen?

Jeseni večkrat shrani liste. Enkrat na teden poberi list in ga posuši. Opazuj, kako se spreminjajo barve.

Ali ima list kakšen vonj? Ali ga dobi, če z nohtom popraskaš po njem?

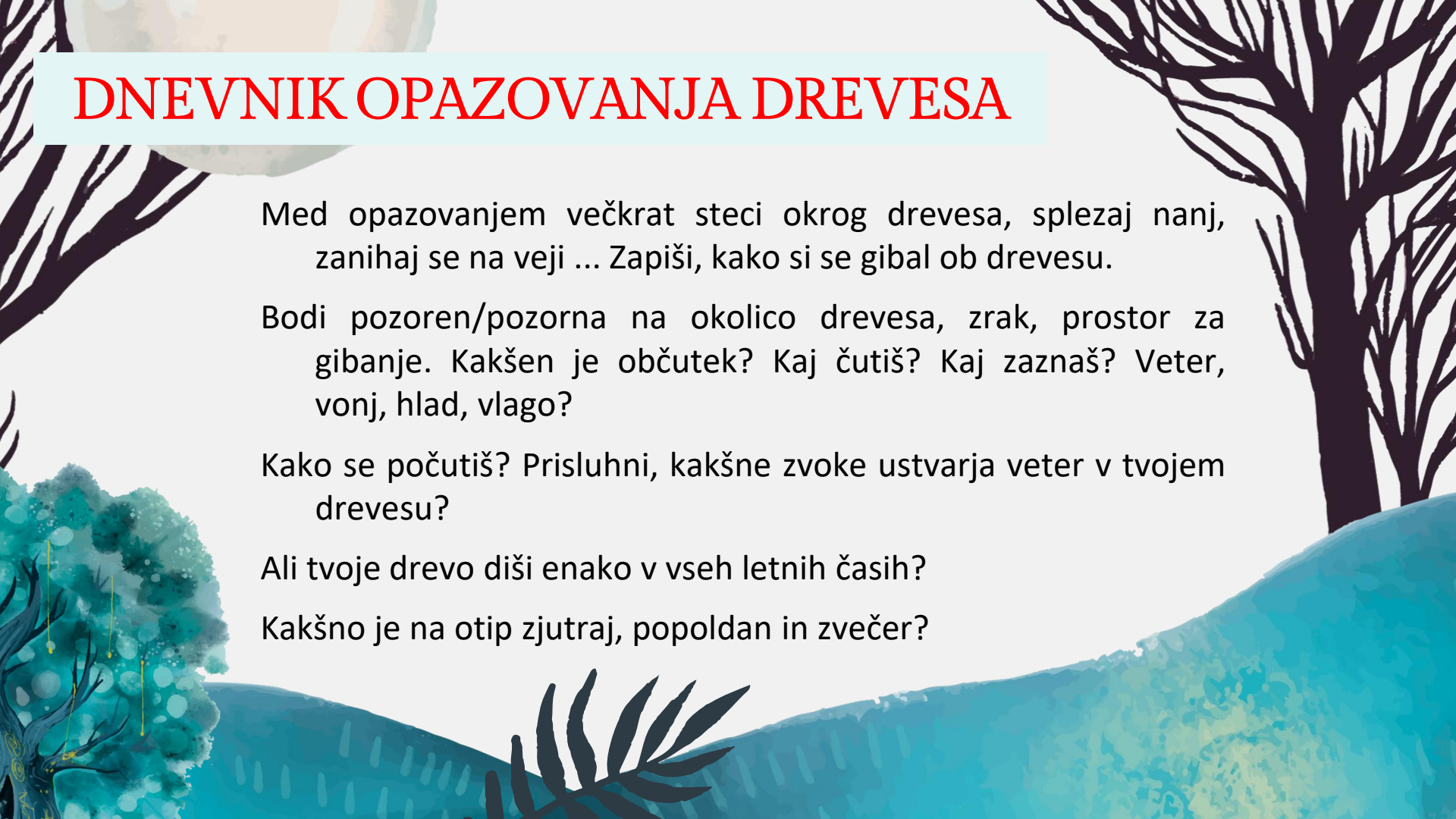
DNEVNIK OPAZOVANJA DREVEŠA

Novembra je drevo najbrž izgubilo že večino listov. Opiši, kako izgleda.

Decembra nariši drevo v njegovem naravnem okolju – čim bolj natančno. Bodi pozoren/pozorna na obliko drevesa, deblo, korenine, okolico drevesa, barve, sence ...

Januarja opazuj drevo z vseh štirih strani neba, in sicer zjutraj in zvečer. Izberi si **določeno vejo** in jo nariši z vseh strani neba: če jo gledaš z juga na sever in obratno ter z vzhoda na zahod in obratno. Nariši štiri zelo natančne risbe te veje.

DNEVNIK OPAZOVANJA DREVEŠA

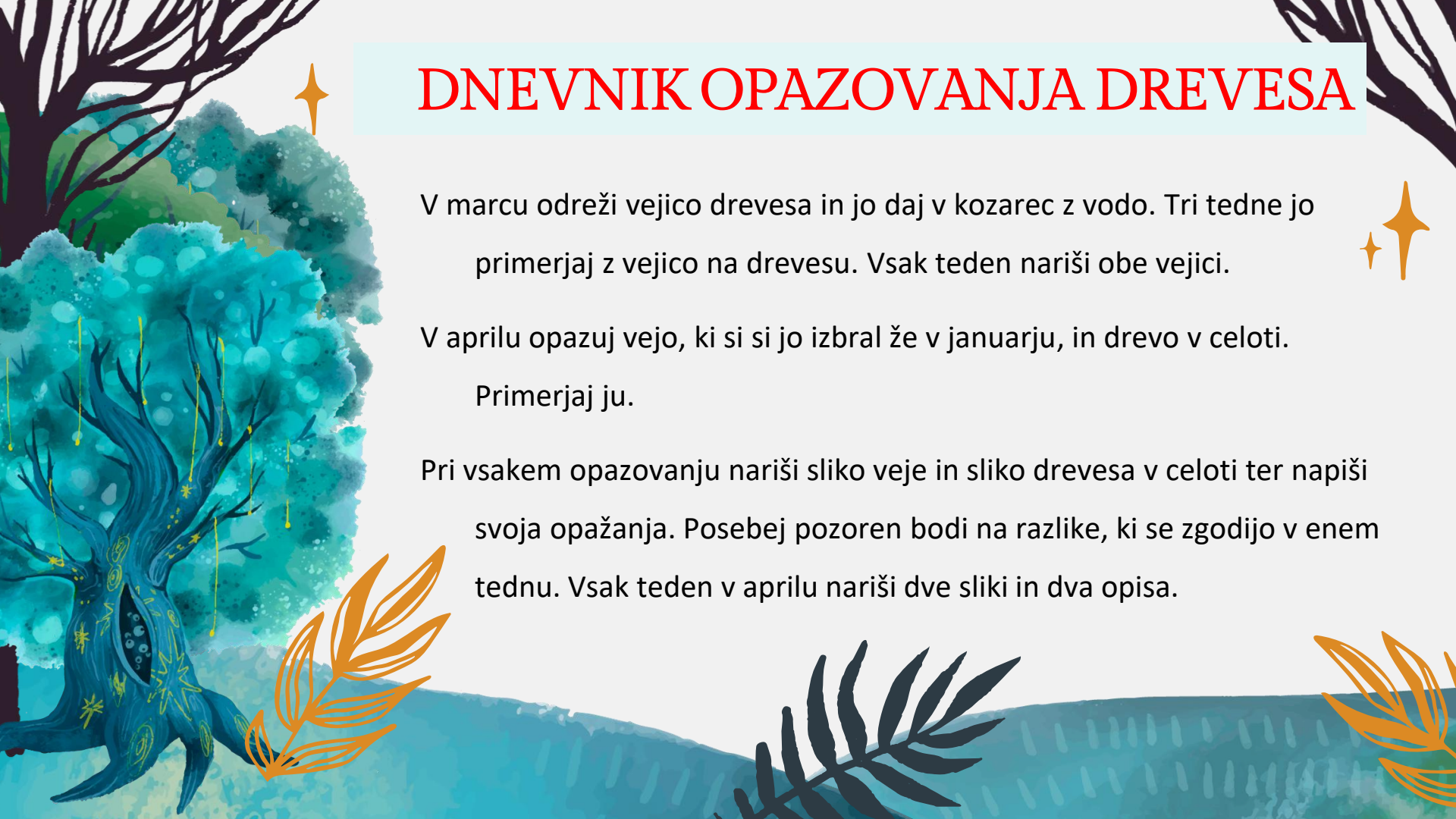
Med opazovanjem večkrat steci okrog drevesa, splezaj nanj, zanihaj se na veji ... Zapiši, kako si se gibal ob drevesu.

Bodi pozoren/pozorna na okolico drevesa, zrak, prostor za gibanje. Kakšen je občutek? Kaj čutiš? Kaj zaznaš? Veter, vonj, hlad, vlago?

Kako se počutiš? Prisluhni, kakšne zvoke ustvarja veter v tvojem drevesu?

Ali tvoje drevo diši enako v vseh letnih časih?

Kakšno je na otip zjutraj, popoldan in zvečer?

DNEVNIK OPAZOVANJA DREVEŠA

V marcu odreži vejico drevesa in jo daj v kozarec z vodo. Tri tedne jo primerjaj z vejico na drevesu. Vsak teden nariši obe vejici.

V aprilu opazuj vejo, ki si jo izbral že v januarju, in drevo v celoti. Primerjaj ju.

Pri vsakem opazovanju nariši sliko veje in sliko drevesa v celoti ter napiši svoja opažanja. Posebej pozoren bodi na razlike, ki se zgodijo v enem tednu. Vsak teden v aprilu nariši dve sliki in dva opisa.

DOGNANJA opazovanja drevesa

Vsako izmed dreves je enkratno, vsako je malo drugačno.

Drevo srce narave, zato smo se med opazovanjem povezali z naravo.

Z vodenjem dnevnika opazovanj lahko doživimo izbrano drevo z vsemi čuti.

Drevesa nudijo prebivališče in hrano mnogim živalim in so nasploh darežljiva. Vsem so na voljo brezplačno.

Če bi si ljudje zadali za svoj življenjski cilj vsaj polovico dejavnosti, ki jih opravlja drevo vsakodnevno, bi bil svet veliko boljši.

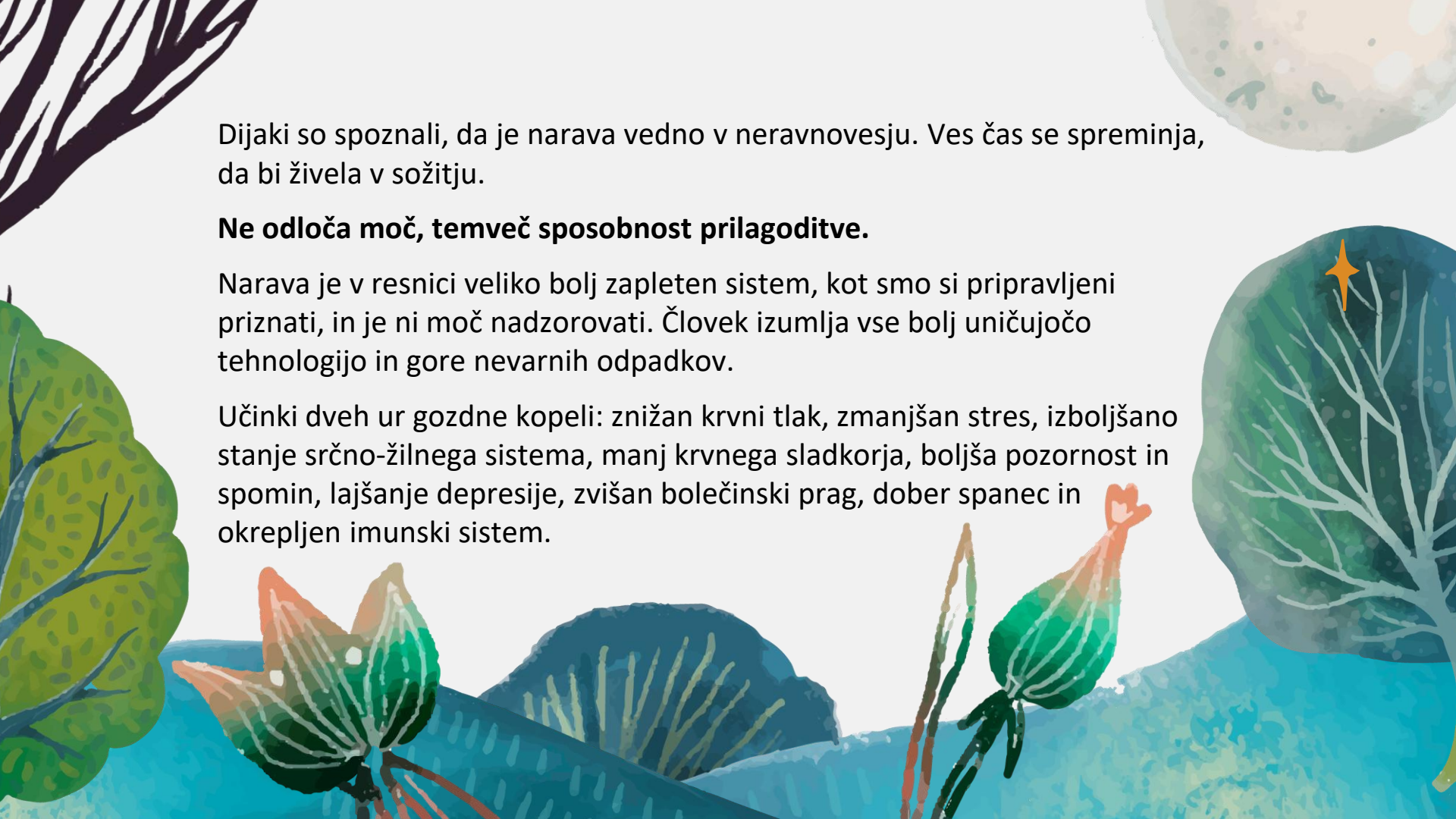
Celo smrt drevesa ponudi življenje različnim glivam in žuželkam razkroja. Od mrtvega lesa je odvisna petina vseh živalskih in rastlinskih vrst v gozdu.

Bodi kot Lorax.
Bodi varčeu z drevesi.
Varčuj jih.
Bodi dober.
Predstavljaj si, da bi poselali tebe.
Punkti, da dušo varste!

*Pravice
2014
Lorax*

A stylized illustration of a forest scene. In the top left, dark brown tree branches reach out. In the top right, a large, pale yellow sun or moon is partially visible. On the right side, a large green tree with a yellow star on its branches stands. The bottom of the image features rolling blue hills and two colorful, stylized flowers with green and orange petals. The text is centered in the upper half of the image.

Dijaki so spoznali, da je narava vedno v neravnovesju. Ves čas se spreminja, da bi živela v sožitju.

Ne odloča moč, temveč sposobnost prilagoditve.

Narava je v resnici veliko bolj zapleten sistem, kot smo si pripravljeni priznati, in je ni moč nadzorovati. Človek izumlja vse bolj uničujočo tehnologijo in gore nevarnih odpadkov.

Učinki dveh ur gozdne kopeli: znižan krvni tlak, zmanjšan stres, izboljšano stanje srčno-žilnega sistema, manj krvnega sladkorja, boljša pozornost in spomin, lajšanje depresije, zvišan bolečinski prag, dober spanec in okrepljen imunski sistem.

Cilji ekobranja

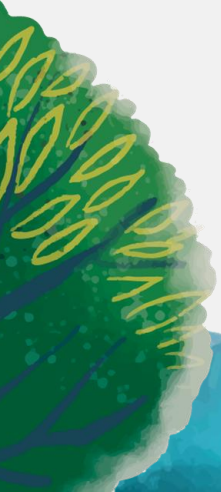
Dijaki so razvijali sposobnosti in veščine za samostojno uporabo knjig in informacijskih virov. Imeli so pozitiven odnos do knjige – predvsem v vlogi širjenja ekološke zavesti in spoznanja aktualnih težav, ki jih porajajo podnebne spremembe.

Z branjem in kreativnim ustvarjanjem so pridobili novo znanje in se zavedali lastnega doprinosa z iskanjem informacij in ustreznih rešitev.

Spoznali so načela trajnostnega razvoja (skrb za okolje, gospodarska stabilnost ...) in vpliv človeka na biotske sisteme.

S svojimi zgodbami in risbami dreves so dijaki sodelovali na natečaju LEAF – znanje o ekosistemih in gozdovih.

Razvijali so spretnosti timskega dela, se učili sprejemati odgovornost in hkrati urili sposobnost komunikacije, kritičnega mišljenja in empatije.

MOJE DREVO

Na robu molega vrta, tik ob poti, raste moje drevo. Ni najvišje, ni ti najbolj močnega nima, a je ... moje. Raste tam odhod pomnim in verjetno še prej. Nikoli me ne, kdo ga je posadil. Morda seter, morda kakšno žival. A mogoče je bilo tam.

Ko pride pomlad, se moje drevo obudi. Počasi, kot medved po dolgem spancu. Najprej razrehe s koreninami, ki jih je rima grla rima. Nato razrepeka s vejami, bahor da preveja, če jih še tati. In ko pri sončni svetlobi pride manj, radiha. Vse listine listi so kot drobne misli, ki šepetajo: "Znova smo tu. Znova živimo."

Drevo v pomladi je veselo. Ne bučno, ne miljivo. Še je tista tihota, mehka meča, ki jo čutiš, ko pričlečeš ipico in sonce pogreje telo. Šudi mi to čutimo, ko ga gledamo, kot da se skupaj z njim peludimo. Drevo nosi spomini, da se je vedno vročati, da vsaka rima. Enkrat konča.

Potem pride poletje, in moje drevo postane samosvestno. "Kot da avrila robare
in reče: "Zdaj pa delajmo!" Listi so selibi, debeli in glomi v vetru. V senci
njegovih vej se skrivajo ptice, otroci, hujice in pibniki. Drevo v poletju mi reče samo,
a postane krotišče. Ponosno nosi vse, kar se zgodi pod njim. Včasih se rodi, da
se nasmehe, ko se pod njim kdo poljubi ali pa neposredno radrema pod njim. Listi,
ki ga gledamo, občutimo moč, življenje, energijo. Drevo spoleti mi samo rastlina,
je prijatelj. Sab, ki nikoli ne vpraša, kaj si žalosten ali vesel, ampak samo
tam je.

A poletje me kroji rečno.

Iz jeseni se drevo pogladi vase. Postane tiho in modro. Sane na njegovih listih so kot
spomini - vsaka rdeča, oranžna ali siva pripoveduje zgodbo o soncu, dežju in
vetru. Listi počasi odpadajo, a to mi žalostno. To je kot, da drevo reče: "Zlola,

bilo je lepo." In mi to čutimo z njim. Sista posebna vrsta miru, hi pride, bo
neboj hancos in ves, da si dal vse od sebe. yeshno diero nos uci sprejemanja.
da mi treba vsega radhati, da je vssil par, da neboj izpustimo.

In potem pride zima.

sveto je golo. nekatere rečejo, da je mrtvo, a mi. sveto med zimo spi, ne hot
lenola, ampak hot modrec, hi pčira, ber se, da bo se čar za vse. njegove
vije so hot črne ma bellem prpinju mega. vssil jih upogne sneg, vssil
led, a se niholi ne zlomi zole. sveto primi ne potrebuje občinstva. ne sniči,
ne blešči se. samo je. In to je najbolj tiha moč, hor obstaja. vi, ljudje
se ob njem primi učimo potrpežljivosti. Naučimo se, da je čar tudi v
tišini, da se svet vssil dogaja globoko v zemlji, skrita očem.

In ko pride znova polad, se bog račine od račeta. Vsebo me šteje let, šteje
ihle. Šteje vse, kar je prišlo. In tudi mi. Mi rastemo z njim iz leta v
leto. Vsakič ko nas boli, se nasmemo manj. Ko se veselimo, mu prinesemo
smeh.

In on nas vedno spremlja.

HVALA ZA
POZORNOST!